

דבר י ש"ח

גליון מס' 137 פרשת וילך תשע"ו שנה ג'

גליון זה יוצא להצלחת ידידינו החשוב שנרב את הוצאות הדפסת הגליון לשבוע זה להצלחתו ולהצלחת בני משפחתו ברוחניות ובגשמיות

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשט על התורה

"קרא את יהושע והתיצבו באה"מ ואצונו וילך משה ויהושע ויתיצבו באוה"מ וגו' ויעמוד עמוד הענן על פתח האהל" (לא, יד, טו)

הנה מבואר בפ' תשא שכל פעם שהקב"ה רצה לדבר עם משה נכנס משה לאוה"מ והענן ה' בא ועומד פתח האהל ודבר עם משה וגם יהושע נכנס אל תוך האהל כמש"כ שם ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אבל הקול ה' יוצא למ"ר מבין שני הכרובים כמש"כ בפ' נשא ומ"ר שמע ויהושע לא שמע כמ"ש חז"ל בת"כ ריש ויקרא, ובפ' בהעלתך גבי ע' זקנים כתיב ויעמד אותם סביבות האהל ולא נכנסו לאוה"מ רק מ"ר לבד ודיבר רק עם משה ואצל מן הרוח אשר עליו עליהם ומה שקראם לעמוד סביבות האהל הוא כמ"ש בספרי שם (מובא ברש"י) שינהגו בהן ישראל כבוד ויאמרו חביבין אלו שנכנסו עם משה לשמוע דבור מפי הקב"ה אבל באמת לא שמעו רק נאצל מרוח מ"ר עליהן ונתנבאו, אבל כאן ה' בע"א שמשה ויהושע שניהן נכנסו לתוך אוה"מ והענן עומד מבחוץ על פתח אוה"מ והקב"ה דיבר תחלה עם משה מבין הכרובים כמו תמיד ואז יהושע לא שמע זה ואח"כ דיבר עם יהושע לבד כמ"ש וצו את יהושע וגו' חזק ואמץ וגו' ואז מ"ר לא שמע מה שדיבר אתו, ומפני כבודו של משה הפסיק עמוד הענן ביניהם כמ"ש במד"ר ר"פ וילך ושם אי' שמ"ר שאלו מה אמר לך הקב"ה וע"ש בחי' הרד"ל.

(טעמא דקרא)

דבר העורך

כאשר עומד לאדם אפשרות לקבל על עצמו קבלה גדולה מאד, אבל זה ימשך רק לחודש, ומאיך יכול לקבל על עצמו קבלה אפילו קטנה, אבל תמשך על פני כל השנה, הקבלה שתמשך על פני כל השנה עדיפה, וזה פשוט מסברא שהרי אם הקבלה תמשך לימים ספורים, גם אם היא תהיה קבלה גדולה, מכל מקום אין זה קבלת עול, אבל קבלה שנמשכת על פני כל השנה, אינה נמדדת בגודל הקבלה, אלא היא נחשבת כקבלת עול.

ומכל מקום יש גם ראייה לכך, שכתב המטה אפרים (סימן תקפא ס"ו) נוהגים לומר מראש חודש אלול עד יום כיפור בכל יום אחר התפילה מזמור לדוד ה' אורי וישעי בוקר וערב, עד שמיני עצרת ועד בכלל, ובמקומות שאומרים אותו אחר גמר התפילה, יש להקדים בראש חודש ברכי נפשי, וכן במקומות שאומרים שיר של יום אחר התפילה, יש להקדים שיר של יום, כי זה ברכי נפשי ושיר של יום תדיר, ולדוד ה' אינו תדיר.

ולכאורה ברכי נפשי בראש חודש, אומרים במשך השנה בסך הכל ח"י פעמים, [ב ראשי חדשים ושהם חדשים יש שני ימים], וגם שיר של יום אומרים בכל השנה בסך הכל בין 52 ל-55 בשנה, כי זה הסכום של השבועות שיש במשך השנה, מאיך לדוד ה' אורי, אומרים יותר ממאה פעמים בשנה, נ"א ימים בוקר וערב, ואע"פ כן, אינו נחשב לתדיר לעומת ברכי נפשי, ושיר של יום.

הרי שתדיר יכול להחשב רק דבר תמידי הנמשך על פני כל השנה, גם אם זה מועט, אבל גם אם דבר גדול, שאומרים זאת הרבה פעמים, אם אינו נמשך על פני כל השנה, אין זה תדיר.

(ווי העמודים)
וכידוע כאשר באים לרבינו נערי בר מצוה להתברך ושואלים מה יקבלו על עצמם לקראת הבר מצוה, אומר רבינו שליט"א שיקבלו על עצמם קבלה כזאת שלא יעברו עליה אף פעם.

בכרכת שבת שמוס
לאר חתימה טובה
יצחק אברהם (ב"ב)

עלי ש"ח

מעמד כתיבת הפרזבול

ביום רביעי כ"ה אלול תשע"ה, הלך רבנו לפני דיני בית הדין של מרן הגר"נ קרליץ שליט"א, לקיים את תקנת הל"ה הזקן לעשות פרזבול, וכיון שתורה היא ומעשה רב, נכתוב סדר הדברים.

תחילה, עיין רבינו בפרטי הנוסח שערך מרן החזון איש זללה"ה אצל מרן הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל, ואח"כ עיין בספר הנודע שיה השמיטה את העתקי הפרזבול שערך רבינו שליט"א עצמו אצל הגר"ש וואזנר בשמיטות הקודמות.

רבינו היה מסופק אם נכון לערוך כבר כעת את הפרזבול, כי הלא יש כחמש ימים עד לראש השנה ולבסוף הכריעו לעשות כעת כי מצד הדיינים הוא זמן המוכשר, כי אח"כ טרודים מאוד וגם היה עוד סיבות.

בשלב זה יצא רבינו מביתו לבית הדין, כששם המתינו לו הדיינים הגאונים, רבי שריאל רוזנברג שליט"א, רבי שבח רוזנבלט שליט"א, רבי ישראל ברגר שליט"א, אחרי נתינת השלום, עמד רבינו ואמר בהאי לישנא

"מוסרני לכם הדיינים שכאן שכל חוב שיש לי בין בשטר ובין בעל פה שאגבנו בכל זמן שארצה, עכ"ל". וכמה הלכתא גבירתא איכא מהאי הנהגה, ראשית - שלא פירט שמות הדיינים (וכנראה משום שהיו מולו ואין צריך) ושנית - שלא אמר הדיינים "שבכני ברכ" רק "הדיינים" סתם, ואח"כ התיישב רבינו ואחד הנוכחים מילא שמות הדיינים בשטר, ורבינו כתב שמו ושם אביו אך בלי שם משפחתו ואח"כ הדיינים חתמו.

בשלב זה ביקשו הדיינים שליט"א שרבינו ישב עמם לדין, והם יעשו לפניו פרזבול, רבינו סירב, ואמר בצחות, הלא אני דיין ואין לי עסק בזה... לא הוסמכתי לכך, אך הדיינים הפצירו בו והוסיפו שהרי בכל פעם שהיה מגיע להגר"ש וואזנר היה עורך לו אח"כ את הפרזבול, והוסיפו לומר שהם מקבלים על עצמם מרותו... ונענה רבינו וישב כמה רגעים וחתם גם להם על הפרזבול ובירכם לשנה טובה ומבורכת.

אחרי גמר עשיית הפרזבול הלווה רבינו כסף לאחד ממקורביו ואמר לו שרוצה לקיים בזה מצות שמיטת כספים. יתן ה' וזוכה גם בשמיטה הבאה לראות אורחות רבינו שליט"א ועוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו.

שו"ת בעניני תשובה

כי המצוה הזאת וגו' (ל', י"א).

ברמב"ן פירש דקאי על מצות תשובה, והקשו וכי כל כך קל הוא לשוב בתשובה, שהפסוק אומר על כך לא נפלאות היא ממך וגו'?

תשובה: המעכב בתשובה היינו חרטה ועזיבת החטא, וזה קל, הקושי הוא בשאר פרטי התשובה אבל אינו לעיכובא.

שאלה: אם עזיבת החטא היא לעיכובא, קשה דמצינו במשנה (סוף יומא) "חטאת ואשם ודאי מכפרין", וכתב רש"י שרק עם תשובה, ולא חש להזכירה דמסתמא כשהוא מביא חטאתו ואשמו כבר עשה תשובה, שאם לא היה מתחרט לא היה מביא קרבן, ולכאורה זה רק ראייה שמתחרט אך מה ראייה על עזיבת החטא, וע"כ ססגי בחרטה לחד.

תשובה: אם אינו חושב לעזוב דרכו, איזה טעם יש לזה שמביא קרבן, וע"כ שיש גם עזיבת החטא.

תשובה על כעס

בספר "ארחות יושר" (סי' י"ז) הביא בשם האר"י ז"ל כי הכועס אף שיעשה תשובה צריך שיזהר שלא יכעוס כלל, ע"ש. ואמר רבינו דהביאור הוא שבשאר כל התורה אם קיבל עליו ושוב אח"כ נכשל, לאפקעה התשובה שעשה, כי בשעתו היתה אצלו עזיבת החטא גמורה, ולא כן בכעס שאם אח"כ יכעוס, למפרע לא מהני התשובה.

תשובה על מקצת עבירות

שאלה: אם מהני תשובה על מקצת עבירות בלבד כשלענין השאר עדיין קשה לו ואינו יכול כעת לשוב?

תשובה: למה לא, בגמרא מצינו שב מידיעתו על חלב ולא על דם, ואף ששם שאני קצת מ"מ הוא מאותו ענין.

גדר עבירות של קטן

במשנה ברורה (סי' קי"ט סק"ד) כתב שטוב להתוודות בשומע תפלה. והנה בנוסח וידוי ב"שמע קולינו" כתוב: "אנא ה' חטאתי כו' מיום היותי על האדמה עד היום הזה כו', ותכפר וגו' מנעורי עד היום הזה". התחיל "מיום היותי על האדמה" וסיים "מנעורי".

תשובה: כפרה אין הקטן צריך, אבל עבירה עשה. החזו"א אמר שאין ראייה מהגמרא בסנהדרין (נ"ה, ב') לגבי תקלה שיש עבירה לקטן, כי אף אם אין לו עבירה אבל זה פוגם ומטמטם לבו, ולכן שייך שיזכיר זה בוידוי, אבל כפרה אינו צריך.

הוידוי על גניבה וגזילה

שאלה: ב"משנה ברורה" (סי' תר"ז סק"ג) כתב לענין גניבה וגזילה, שאף במחל לו חברו והשיב את הגזילה, יתוודה לעולם, כי מ"מ בין אדם למקום חטא, אבל אם הקניט את חברו בדברים או עני המהפך בחררה - אם חברו מחל לו אינו צריך להתוודות לעולם, וב"שער הציון" שם הוסיף כי אפשר שאף ביוכ"פ ראשון אין צריך וידוי כיון שכבר פייסו. וצריך ביאור, הרי גם בהקניט את חברו יש לאו של "לא תונו", ושוב נאמר שמ"מ בין אדם למקום חטא, ומאי שנא הא מהא?

תשובה: יסוד הלאו של "לא תונו" הוא ה"חבירו", וכשפייסו ומחל לו נפקע הלאו, ולא כן בגניבה שעצם מעשה הגניבה אסור, אף בלא החלק של "חבירו", וראייה ממה שגניבה על מנת להחזיר ג"כ אסורה (עיי' ב"מ ס"א, ב').

אם לפרט החטא בבקשת מחילה

שאלה: פגע בחבירו וחבירו אינו יודע מכך, אם יבקשו מחילה ויפרט חטאו, אם מותר לפגוע בו בשביל מחילתו, ידוע בזה בשם ר' ישראל סלנטר, ומהי ההלכה בזה?

תשובה: ר' ישראל סבר שאסור לו לפרט, רק יבקש מחילה באופן כללי, אבל שמעתי שה"חפץ חיים" אומר שברבינו יונה משמע לא כך. ועדיף לבקש מחילה בסתם ולא יפרט מה היה.

שאלה: מספר לו שלגלג עליו בפני כולם, ואם ינסה לפייסו יש לו ספק כי אפשר שע"ז ישנא אותו ויעבור על "לא תשנא", ומהו אם בוודאי ישנא אותו, רק שרוצה לקיים דינו?

תשובה: כאן גם הח"ח מודה שלא יספר לו הפרטים, וגם בספק לו אסור. (ועי' משנה ברורה סי' תר"ו סק"ג).

שאלה: ביזה תלמידי חכמים, מהם שכבר מתו ומהם חיים, וכן ביזה ד"ת שלהם, מה יעשה, אם יבקש מהם מחילה על שביזם, הרי זה עצמו ביזוי, וכה"ג דן הח"ח לענין לשון הרע.

תשובה: יבקש מן החיים מחילה, וא"צ לומר על מה אלא באופן כללי, ומן המתים יבקש מחילה על קברם, ואם אי אפשר - יעשה שליח. וכן על ד"ת שלהם יעשה כנ"ל.

הנ"ל ביקש תיקון, ואמר רבינו: ילמד הלכות לשון הרע, וילמד שלא לדבר מה שאין צריך.

"עז פנים לגיהנום"

מעשה שהיה בישיבת ראדין, שבחור אחד התחצף והעז פנים כלפי בעל האכסניא שלו, וציוה הח"ח לגרשו מהישיבה. וביאר הח"ח: שנינו במסכת אבות (פרק ה') עז פנים לגיהנום - לכאורה ממנ"פ, אם עשה תשובה הרי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, ואם לא עשה תשובה הרי על כל עבירה יש גיהנום? אלא הביאור הוא כך: מי שהוא "עז פנים" חזקה שלא יעשה תשובה, ודרך זו מובילה לבטח ל"גיהנום". (כך הובא מהגה"צ ר' אליהו לאפיאן זצ"ל).

והראה רבינו שליט"א במסכת כלה רבתי (ריש פרק ב'): "ר' יהודה אומר עז פנים לגיהנום, מאי טעמא דר"י דכתיב העז איש רשע בפניו, כיון דמעוז פנים נקרא רשע ורשע לגיהנום, ולר' יהודה עשה תשובה מאי? אמר לך אין לעז פנים תשובה!" ואפשר הכוונה כדברי הח"ח שחזקה שלא יעשה תשובה.

באבות (פרק ה' משנה כ"ד): עז פנים לגיהנום, יהי רצון שיבנה ביהמ"ק וכו'. העולם אומר כי מה שייך ה"יהי רצון" למה שאומר קודם? אלא כתוב שבעיקבתא דמשיחא חוצפה יסגי, ואל יאמר אדם אף שעז פנים לגיהנום - צריך עזות כי ע"כ שחוצפה יסגי יבוא משיח, ע"ז אומרים לו שלא ידאג, ומתפללין שיבוא משיח בלעדיו...

גליון זה יוצא בסיוע עמותת
"עזרת ישראל"
להצלחה בכל פועליה ומעשיה

דבר י שיריה

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

לקט הליכות והנהגות בעינינו יום הכיפורים ממרן שר התורה שליט"א

מרגלא בפומיה דרבינו שאין לסמוך על הדברים הלכה למעשה

- בעניין קידוש לבנה בעשי"ת רבינו נוהג כהגר"א והחזו"א שנהגו לקדש בעשי"ת כמנהגם תמיד לקדש לאחר שעברו ג' ימים מהמולד. וכ"כ ג"כ במ"ב [תר"ב סק"י] "אבל דע דכמה אחרונים הסכימו שיותר טוב לקיים המצוה מקודם כדי שמצוה זו יכריעהו לכף זכות".
- רבינו נוהג לעשות כפרות עם תרנגול בדוקא. ולאחמ"כ השוחט שוחטו ומכסה את דמו ברשות השוחט. וגם נוהג לפדות הכפרות בממון ונותנו לעניים.
- אמר רבינו שאמרנו למרן החזו"א זללה"ה שהגר"א היה נוהג לאכול בעיוה"כ כל הזמן בכדי לקיים המצוה כל הזמן. וענה מרן ז"ל שלא יתכן שהגר"א ינהג כן.
- רבינו נוהג ללכת ביוה"כ רק בגרביים וללא נעליים ואפי' בנעליים שאינן עשויות מעור אלא מגומי וכדו'. וכמנהג החזו"א.
- תפילה זכה רבינו אומרה לפני כל נדרי. [א.ה. דהרי במ"ב תר"ז סק"א כתב דראוי להחמיר כדעת הרמב"ן דס"ל שצריך להתודות אחר אכילה קודם חשיכה וכתב המ"ב דמה"ט אומרים תפלה זכה שיש בה וידוי. עכת"ד. ולכן יש לאומרה לפני כל נדרי ושהחיינו].
- רבינו שליט"א הנהיג בביהכ"נ לדרמן שאמירת כל נדרי ושהחיינו יהיה לפני שקיעה"ח בכדי שהתוספת יוה"כ תהיה לפני שקיעה"ח.
- פ"א הגיעו מתפללי ביהכ"נ אחד לרבינו ושאלתם בניהם שבביהכ"נ שהם רגילים להתפלל בו נוהגים לסיים כל נדרי ושהחיינו לאחר שקיעה"ח. אמר להם רבנו שיש לסיים לפני שקיעה"ח ואמר רבינו שאפשר לומר בשמו לגבאים שיקדימו את הכל נדרי בכדי שיספיקו לסיים כל נדרי ושהחיינו לפני שקיעה"ח.
- לאחר כל נדרי שעוברים עם הס"ת בביהמ"ד והדבר לוקח זמן עד שהס"ת חוזרים לארון הקודש. ונזהר רבינו שלא לשבת עד שמחזירין הס"ת לארון. [וכמש"כ בשו"ע יו"ד רפ"ב ב'].
- לביל יוה"כ לאחר תפילת ערבית בביהכ"נ לדרמן נוהג רבינו שליט"א [כשיש באפשרותו] לעבור לפני התיבה לאמירת שיר היחוד מרישא ועד גמירא ולאחמ"כ אומר אנעים זמירות. [ואמר רבינו שגם אצל החזו"א אמרו שיר היחוד].
- רבינו נוהג לומר ביוה"כ את כל הספר תהילים מרישא ועד גמירא. ובליל יוה"כ לאחר התפילה לומד את הרמב"ם בהל' עבודת יוה"כ. [חוץ מסדר שאר לימודיו הרגילים שבעת דפי הגמ' בבלי ובירושלמי וכו' וכו' שג"כ לומד ביוה"כ].
- מנהג רבינו שליט"א שביוה"כ [וכן בת"ב] אינו מברך בבוקר את ברכת שעשה לי כל צרכי והמעביר שינה רק במוצאי הצום לאחר לבישת המנעלים ורחיצת הפנים. וכמנהג הגר"א ומרן החזו"א זללה"ה. ומעשה בחכ"א שליט"א שנהג כן תמיד ופ"א שכח וברך בבוקר ברכות אלו ואמר לו רבינו שליט"א שבמוצאי הצום לאחר לבישת המנעלים ורחיצת הפנים יבקש מאחר שלובש המנעלים ורוחץ הפנים במוצאי הצום שיוציאו בברכות אלו [דאפשר דכיון דלדעת הגר"א בבוקר דת"ב לא תיקנו חז"ל לברך ברכה זו יתכן שלא יצא יד"ח במה שברך בבוקר ולכן שיצא מאחר במוצאי הצום]. [לגבי ברכת שעשה לי כל צרכי עיי' במ"ב תקנ"ד סק"א]
- אמר רבינו שהטעם שאין במחזורים של יום כיפור לאחר תפילת מוסף את מה שרגילין לומר לאחר כל תפילת שבת ויר"ט קוה אין כאלוקינו ופטום הקטורת ועלינו וכו' זהו בגלל שלא היה להם הפסק כלל בין התפילות והיו כל הזמן בתפלה. [א.ה. עיי' מ"ב תר"ג סק"ו]. אבל במקומות שיש הפסק בין מוסף למנחה פשיטא שיש לומר את הנ"ל. ולכן בביהכ"נ לדרמן שיש הפסק בין מוסף למנחה נוהג רבינו לאחר התפלה לומר קוה אין כאלוקינו ופטום הקטורת והשיר שהלויים היו אומרים וכו' ועלינו ושיר של יום [כדעת הגר"א] ולדוד ה' אורי ושעיי. [ועיי' רמ"א סו"ס תרכ"ב ובמ"ב שם סק"ה במה שהביא מהט"ז ומ"א].
- פ"א היה עיכוב בביהכ"נ לדרמן והתחילו תפילת נעילה יותר מאוחר מהרגיל וכשהגיעו בתפילת נעילה בחזרת הש"ץ לפיוט השמש יבוא ויפנה וכו' כבר שקעה החמה ושאלו את רבינו האם לשנות הנוסח [כמש"כ במ"ב תרכ"ג סק"ב כתב " יזהר לומר החרוז היום יפנה השמש יבוא ויפנה קודם הערב שמש דאל"כ הוא כדובר שקרים לפני ה' " ולכן כתב בשעה"צ ו' בשם התוספת חיים כלל קמ"ה סק"ד "ואם נתאחר יאמר היום פנה השמש בא ופנה"] או לומר הנוסח כרגיל. וענה רבינו שיש לשנות הנוסח וכמש"כ במ"ב ובשעה"צ.
- בעניין נשיאות כפיים בתפילת נעילה אמר רבינו שבמנינו של מרן החזו"א זללה"ה פ"א כשהחזן הגיע בנעילה לברכת כהנים והיה לפני שקיעה"ח נשאו הכהנים כפיהם [כדעת המחבר בסו"ת תרכ"ג ס"ה]. אבל בשאר הפעמים שכשהגיעו לברכת כהנים כבר שקעה החמה לא נשאו כפיים.
- תפילת מעריב במוצאי יוה"כ מתחילין רק לאחר ארבעים וחמש דק' לאחר שקיעה"ח שהוא לאחר צאה"כ ותוספת יוה"כ.
- לאחר תפילת ערבית במוצאי יוה"כ עוברים לפני רבינו ורבינו אומר גוט יו"ט [א.ה. וכמש"כ בשעה"צ שם ט"ז "לכן יפקדו איש את אחיו בצאתו מביהכ"נ כדרך שאומרים בשבת ויר"ט יו"ט איש לחבירו"]
- לאחר ההבדלה רבינו אוכל סעודה. [וכמש"כ ברמ"א תרכ"ד ה' "ואוכלים ושמחים במוצאי יוה"כ דהוי קצת יו"ט". ועיי' בשעה"צ שם בשם התוס'].
- ולאחר הסעודה משים בסוכה מעט סכך. [וכמש"כ ברמ"א סו"ס תרכ"ד "והמדקקים מתחילים מיד במוצאי יו"כ בעשיית הסוכה כדי לצאת מצוה אל מצוה"]
- למחרת יוה"כ נהגו בביהכ"נ לדרמן להקדים התפלה בכל המניינים וכל מניין מקדים להתפלל לפני הזמן הרגיל וגם מנין ותיקן מתחילין להתפלל יותר מוקדם [א.ה. כתב במ"ב שם סק"ד "ביום שאחר יוה"כ משכימין לביהכ"נ כדי שלא יהא נראה ח"ו שאנו היינו נכניין לו רק בעת שאנו צריכים לבקש על דיננו"]

(ייש"כ להרב ר' חיים עוזר כהן שליט"א על מסירת הדברים)

וציית את ברכתי - הלכה למעשה

דיני שמיטת כספים השייך לאחרי שנת השבע

שלח והכסף לא הגיע

• אם הלווה שלח את כסף הפרעון לפני סוף שביעית והכסף לא הגיע ליד המלווה עד ראש השנה של שמינית, אם השליח מטעם המלווה, החוב נחשב כפרוע ואין משמט, ואם השליח של הלווה זוכה עבור המלווה, יש להסתפק אם שביעית משמטת, כי האחריות מוטלת עדין על הלווה.
אם השליח מסר את הכסף לבית דין או לאשת המלווה, אינו משמט.

רוח חכמים נוחה מלווה שמחזיר הלוואה

• אעפ"י שהתורה צייתה את המלווה להשמיט את החוב, מ"מ אם בא הלווה מעצמו ורוצה להחזיר את החוב, רוח חכמים נוחה הימנו אבל המלווה חייב לומר לו - התורה צייתה עלי להשמיטו ואתה פטור מלהחזיר, ואם הלווה משיב לו - אעפ"כ רצוני שתקבל, יקבל ממנו, שנאמר לא יגוש, ואכן לא נגש בו, וכן ראוי ללווה לנהוג - לתת את הכסף ובלבד שהלווה לא יאמר שנותן בתורת תשלום חוב, אלא שנותן לו במתנה.

• אם הלווה מחזיר למלווה את הכסף ואומר לו מראש, הרי זו מתנה מותר לקחת ואינו צריך לומר "משמט אני".

• אף שלמלווה עצמו אסור לקבל את הכסף של הלוואה עד שיאמר משמט אני, מ"מ יכול לרמוז ללווה שמעוניין בכסף באופן המותר, כגון שישלח שליח שיפציר בלווה עד שיאמר למלווה "אעפ"כ רצוני שתקבל", או שיאמר למלווה "משמט אני" בשפה רפה, והלה יבין שהוא מעוניין לזכות בכסף.

מתוך ספר שיח השמיטה - אוצר פסקי רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א

שו"ת בעניני יום הכפורים

- ש. אשה שהדליקה נרות יום הכיפורים וטעתה וברכה להדליק נר של יו"ט במקום להדליק נר של יום הכפורים, האם יצאה יד"ח.
- ת. לכאול לא יצא.
- ש. חולה שיש בו סכנה שצריך לאכול פת ביום כפור, האם צריך ליטול ידיו לסעודה עד הפרק או סגי עד סוף קשרי האצבעות כמו בנטילת שחרית, ולכאול כיון שעפ"ד סגי עד קשרי האצבעות סגי בזה כמו בנטילת שחרית, אך מאידך "ל דכיון שיש חשש שיחזור המים מהכף להאצבעות ותפסל הנטילה להנך דסבירא להו דלתרומה הנטילה הוא עד הפרק, א"כ ה"נ בעינן נטילה עד הפרק.
- ת. כמדומה עד סוף האצבעות וצ"ע.
- ש. איתא בשו"ע כשחולץ מנעליו חולץ של שמאל תחילה, האם גם כשחולץ מנעל במקום מצוה כגון כהן העולה לדוכן, או בעריו"כ, צריך לחלוץ של שמאל תחילה, או שבמקום מצוה יש לחלוץ של ימין תחילה כיון שהוא מצוה.
- ת. י"א שבמקום מצוה שאני.
- ש. הא דאיתא במחזורים בענין התפלה שתיקן האר"י ז"ל דכשאומר הש"ץ ברה"ו ובי"כ בכתר במוסף איה מקום כבודו ישאל א' מג' דברים וכו', האם הכונה שישאל במחשבה או דמותר גם להפסיק בדיבור באמצע כתר.
- ת. לכאול מותר גם בדיבור.

סדר כפרות

- א. נוהגים ליקח תרנגול לזכר ותרנגולת לנקבה ואומרים עליו פסוקים ומסבב על ראשו ואומר זה חליפתי תמורת כפרתי (ר"ת חת"ך) ויש מנהגים אם להסמיך השחיטה לאחר הכפרות מיד, ויחשוב שכל מה שעושים לעוף היה ראוי לבא עליו וע"י התשובה הקב"ה מסלק גזירתו. (תר"ה א')
 - ב. זורקים הבני מעיים על הגגות. (שם)
 - ג. בוחרים תרנגולים לבנים, ומ"מ אין לחזור אחר לבנים דווקא אלא אם יבא ממילא לקנות לבן במקח שאר תרנגולים יקנה אותו ולא יאמר כלום. (תר"ה ב')
 - ד. למעוברת לוקחים תרנגול ותרנגולת, ויש שלוקחים ב' תרנגולות ותרנגול א'. (תר"ה ג')
 - ה. שני בני אדם יכולים ליקח כפרה אחת אם אין ידם משגת. (תר"ה ג')
 - ו. נהגו בירושלים שלא לעשות כפרות אב ובן יחד באותו תרנגול, אבל עם בני בנים אפשר לעשות.*
 - ז. כל עשי"ת הוא זמן לכפרות, אך טוב לשוחטו בעי"כ באשמורת אחר סליחות ואז צריך לשחוט לאור האבוקה ויש שוחטים אחר שחרית, אך במקום שמתקבצים אנשים והשוחטים נעורים בלילה ואינם מרגישים בסכין טוב יותר לשחוט יום או יומיים קודם יו"כ, או שישבבו על ראשם במעות ותחשב להם לצדקה שלא יהיו נכשלים באיסור נבילה ח"ו. (תר"ה ה')
 - ח. כפרות היה עושה בזמן האחרון באשמורת הבוקר, והשוחט היה בא לביתו (עי' מ"ב סי' תר"ה סק"א).**
 - ט. העיד א' שלא עשה כפרות ושאל למרן ואמר לו שלא יעשה בהו"ר. (ועי' מ"ב סי' תר"ה סק"ב בשם הפרמ"ג).**
 - י. כששוחטים לכמה בע"ב יש לבדוק הסכין אחר כל בעה"ב שיתברר לו אם נמצא סכיניו יפה שאסור לאכול קודם הבירור, ואם נמצא פגום יטרוף כל העופות של בעה"ב זה. (תר"ה ו')
 - יא. נהגו להעריך דמי שווי הכפרות וליתן המעות לעניים, וזה יותר טוב מליתן הכפרות עצמם, ואם יודע בעני שלא יתבייש יכול ליתן לו הכפרות, ואין פודין הכפרות על מעות מעשר אלא על מעות חולין. (תר"ה ז')
- (ההלכות הובאו בסידור "שיח תפילה" מתוך ספרו של רבינו שליט"א "שונה הלכות" כשמציין* הוא מתשובות רבינו וכשמציין** הוא ממו"א החזו"א זצ"ל)

הופיע ויצא לאור במלאת ל' שנים להסתלקותו
"לקט הנהגות לבן תורה"
 מסמן בעל ה"קהילות יעקב" זי"ע
 לברור מוקד הפצה הקרוב אליך:
 053-3145900

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל : 0573145900@okmail.co.il
 או בפקס: 077-2092005
 נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו
 להנצחות ולתרומות : 053-3145900
 כתובת: רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק